LATVIJAS REPUBLIKAS CENTRĀLĀ VĒLĒŠANU KOMISIJA

Smilšu iela 4, Rīga, LV-1050 · http://www.cvk.lv · Tālrunis: 6732 2688 · Fakss: 6732 5251 · E-pasts: cvk@cvk.lv

Rīgā

26.05.2020. Nr. 02-01.7/118e

Saeimas Juridiskajai komisijai
juridiska.komisija@saeima.lv

Par grozījumiem likumā
"Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu"

Godātie Saeimas Juridiskās komisijas deputāti!

Centrālā vēlēšanu komisija ir identificējusi vairākus uzlabojamus un precizējamus aspektus tautas nobalsošanas un likumu ierosināšanas kārtībā.

1. Vienādot parakstu vākšanu kārtību.

Šī gada sākumā notika parakstu vākšana par Valsts prezidenta apturētiem likumiem. Tās norisē iezīmējās vairāki apstākļi, kāpēc līdzšinējā kārtība grozāma:

a) sabiedrības pieprasījums parakstīties elektroniski. Vēlētāji pieraduši un lielākoties izmanto iespēju parakstīties elektroniski portālā latvija.lv par vēlētāju iesniegtu likumprojektu vai Saeimas atsaukšanas ierosinājumu, taču parakstu vākšanām par Valsts prezidenta apturētiem likumiem un Valsts prezidenta ierosinājumu atlaist Saeimu, likumā noteikta vien klātienes parakstīšanās;
b) izmaksas. Parakstu vākšana izmaksāja 482 tk €, no tā ~90% bija atlīdzība parakstu vācējiem par 30 dienu darbu parakstu vākšanas vietās. Tika savākts aptuveni 6 tk parakstu, tādējādi viena paraksta izmaksas bija ~80 €. Tas ir nesamērīgi dārgi, un izmaksas var daudzkārt samazināt, parakstus apliecinot pie noteiktu kategoriju parakstu apliecinātājiem (kuru ir vairāk nekā parakstu vākšanas vietu), kas apliecina parakstus par vēlētāju iesniegtām iniciatīvām;
c) personas apliecības. Agrāk, kad vienīgais vēlētāja personu apliecinošais dokuments bija pase, to, lai viens cilvēks parakstītos tik vienreiz, kontrolēja ar spiedoga spiešanu pasē. Personas apliecībām tas nav iespējams, turklāt likumā personas apliecības nav pieminētas;
d) parakstu pārbaude. Personas apliecību izmantošanas dēļ nepieciešams savāktos parakstus elektronizēt un pārbaudīt, vai kāds nav parakstījies atkārtoti. Tas prasa laiku un parakstu ievadītāju darba apmaksu. Sešiem tūkstošiem parakstu nevajadzēja daudz resursu, taču ir bijušas un var atkal būt parakstu vākšanas, kur savāc daudz vairāk, piemēram, 160 tk parakstu. Tādās reizēs papildu spriedzi iznākumu noteikšanā rada Satversmes 72. pantā attiecībā uz apturētiem likumiem noteiktais divu mēnešu termiņš.

Parakstu vākšanu kārtības vienādošanai būtu nepieciešami šādi likuma "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" grozījumi:

1. Izteikt 6. panta otro daļu šādā redakcijā:

"Pēc šāda paziņojuma Centrālā vēlēšanu komisija uzsāk parakstu vākšanu tautas nobalsošanas ierosināšanai par apturēto likumu."

2. Izteikt 7. panta pirmās daļas pirmo teikumu šādā redakcijā:

"Centrālā vēlēšanu komisija nosaka trīsdesmit dienu termiņu, kad vēlētāji var parakstīties tautas nobalsošanas ierosināšanai par apturēto likumu."

3. Izslēgt 7. panta otro, ceturto, piekto un sesto daļu.
4. Izslēgt 7.[1] pantu.
5. Izslēgt 7.[2] pantu.
6. Izteikt 8. pantu šādā redakcijā:

"Vēlētāju parakstus apliecina un informāciju par tiem saglabā šā likuma 22. panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā. Parakstīties var arī šā likuma 22. panta ceturtajā daļā noteiktajā kārtībā."

7. Izslēgt 9. pantu.

2. Laikā nobīdītas vienāda satura vēlētāju iniciatīvas.

Šobrīd likums nenoteic, kā rīkoties, ja parakstu vākšanas laikā par vēlētāju iesniegtu likumprojektu vai Saeimas atsaukšanas ierosinājumu tiek iesniegta tāda paša satura iniciatīva. Līdz šim tā noticis attiecībā uz pašreiz notiekošo Saeimas atsaukšanas iniciatīvu. Centrālā vēlēšanu komisija izlēma reģistrēt jaunas iniciatīvas grupas jau notiekošai parakstu vākšanai, neskarot tās termiņu. Pirms lēmumu pieņemšanas šim risinājumam piekrita arī vēlāk pieteikušās iniciatīvas grupas. Neskaidrību novēršanas labad tomēr vēlams rīcību noteikt likumā, izvēloties vienu no rīcības variantiem, piemēram:

1. pievienot jaunas iniciatīvas grupas jau notiekošai parakstu vākšanai, neskarot tās termiņu (līdz šim Centrālās vēlēšanu komisijas izraudzītais risinājums);
2. aizliegt tāda paša satura iniciatīvu iesniegšanu, par ko jau notiek parakstu vākšana;
3. reģistrēt katru iniciatīvu atsevišķi, taču parakstus vākt līdz pirmās iniciatīvas beigu termiņam un skaitīt par visām kopā;
4. reģistrēt katru iniciatīvu neatkarīgi no citām, ar savu parakstu vākšanas termiņu, bet parakstus, kuri nodoti periodā, kas laika skalā sakrīt, skaitīt kopā;
5. reģistrēt katru iniciatīvu neatkarīgi no citām, ar savu parakstu vākšanas termiņu un parakstus katrai skaitīt atsevišķi.

3. "Ne mazāk kā 10 vēlētāju izveidota biedrība."

Likuma "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" 23. panta otrās daļas 2. punkts noteic, ka iniciatīvas grupa parakstu vākšanai var būt:

> "Biedrību un nodibinājumu likumā noteiktajā kārtībā izveidota un reģistrēta ne mazāk kā 10 vēlētāju izveidota biedrība."

Līdz šim gan iniciatīvas grupas, gan Centrālā vēlēšanu komisija šo prasību izpratušas, ka biedrība jādibina ne mazāk kā 10 vēlētājiem. Tomēr pēdējā laikā apskatīta iespēja, ka prasība "ne mazāk kā 10 vēlētājiem" būtu attiecināma uz iniciatīvas iesniegšanas brīdi. Neskaidrību novēršanas labad būtu vēlams izvērtēt un precizēt šo normu.

Centrālā vēlēšanu komisija lūdz šos jautājumus izskatīt, gatavojot 2. lasījumam likumprojektu "Grozījumi likumā "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu"" (Nr. 472/Lp13).

Cieņā

Centrālās vēlēšanu komisijas sekretārs — Ritvars Eglājs

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU